

Arkivreferanse: 2025/13208-1
Arkivkode:
Saksbehandler: Svein Thore Jensen
Adm.enhet: Kompetanse og
tannhelse - Skoleutvikling
Dato: 25.05.2025

Utvalg	Møtedato	Saksnummer
Hovedutvalg for utdanning	11.06.2025	

Høring - Forslag til endringer i privatskoleloven § 2-1 andre ledd bokstav a - livssynsgrunnlaget

Fylkeskommunedirektørens innstilling til vedtak:

1. Innlandet fylkeskommune støtter forslaget om å endre privatskoleloven § 2-1 andre ledd bokstav a slik at den nye lovbestemmelsen har denne ordlyden:

For å få godkjenning på grunnlag av livssyn etter andre ledd bokstav a, må skolen ha ein tilknytning til livssynet det søkast om godkjenning på grunnlag av.

2. Innlandet fylkeskommune støtter forslaget om en presisering av utøvelsen av den skjønnsmessige vurderingen av søknader om godkjenning av private skoler, hvor vurderingen av behovet for privat livssynsskole må vektlegges sterkere enn i dag.

Tron Bamrud
Fylkeskommunedirektør

Bakgrunn for saken

Innlandet fylkeskommune har fått til uttalelse forslag til endringer i privatskoleloven fra Kunnskapsdepartementet. Endringsforslagene er knyttet til livssynsgrunnlaget i privatskoleloven § 2-1 andre ledd bokstav a, og innebærer å innføre et krav om at skoler som søker godkjenning på grunnlag av livssyn, må ha en klarere tilknytning til det aktuelle livssynet. Bakgrunnen for dette er at det har vært en utvikling hvor det er flere som søker om godkjenning for å etablere private skoler på grunnlag av livssyn, men hvor det kan være vanskelig å vurdere hvor reell livssynstilknytningen egentlig er.

Kunnskapsdepartementet har utarbeidet et høringsnotat som redegjør for endringsforslaget, se [horingsnotat-forslag-til-endringer-i-privatskoleloven-godkjenning-av-skoler-pa-grunnlag-av-livssyn.pdf](#)

Fristen for innsending av høringsuttalelse er 1. juli 2025.

Vurdering opp mot FNs bærekraftsmål

Innlandet fylkeskommune skal bidra med å nå nasjonale og globale mål. Endringer i privatskoleloven og øvrig lovgivning som omhandler barn og unges skolegang berører flere av FNs bærekraftsmål. Det er likevel spesielt bærekraftsmål 4 *God utdanning* som er det mest aktuelle målet å vurdere endringene i privatskoleloven i lys av. Dette bærekraftmålet har som intensjon å sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle.

Bakgrunn for lovendringsforslaget

Kunnskapsdepartementet viser til en utvikling som gir grunnlag for å stille spørsmål om livssynsgrunnlaget i privatskoleloven har blitt brukt som en lett vei til godkjenning av private skoler, der livssyn i realiteten framstår som en underordnet motivasjon for privatskoleetableringen.

I 2015 ble godkjenningssgrunnlaget i privatskoleloven endret fra «religiøst» til «livssyn». Det åpnet opp for at det kunne søkes om godkjenning for etablering av private skoler også dersom søkeren kan synliggjøre et sekulært livssynsgrunnlag i stiftelsesdokumenter. Humanisme er et eksempel på et sekulært livssynsgrunnlag det er mulig å søke om privatskolegodkjenning på grunnlag av. Av de 17 som har søkt om godkjenning for privatskoleetablering etter bestemmelsen om livssyn i 2025, er det ti som har søkt på grunnlag av humanisme.

Intensjonen med lovendring i 2015 var fra lovgivers side ikke at skoler som ønsker å drive privatskole på annet grunnlag, skal kunne få godkjenning etter bestemmelsen om livssyn kun ved å gjøre enkle tilpasninger i formelle grunnlagsdokumenter. På denne bakgrunnen har derfor Kunnskapsdepartementet iverksatt flere tiltak for å sikre at privatskolens tilknytning til livssynet er genuint og reelt. Dette er blant gjort ved at Kunnskapsdepartementet har sendt en instruks til Utdanningsdirektoratet om tolkningen av livssynsgrunnlaget i nye søknader om godkjenning og i å føre tilsyn med private skoler som allerede har fått godkjenning etter bestemmelsen om livssyn i privatskoleloven.

Kunnskapsdepartementet peker videre på at det er vanskelig både rettslig og faktisk å vurdere hvorvidt skolens livssynsgrunnlag er reelt eller proforma. Dette gjelder i første rekke for skoler som har søkt om privatskolegodkjenning på grunnlag av humanisme. For skoler som fram til nå har fått godkjenning på grunnlag av et kristent livssyn, er det gjerne en sterkere tilknytning til en kristen menighet eller organisasjon enn for skoler som søker om godkjenning på humanistisk livssynsgrunnlag.

I forlaget til lovendring foreslår derfor Kunnskapsdepartementet å lovfeste et krav om at for å få godkjenning på grunnlag av livssyn etter privatskoleloven § 2-1 andre ledd bokstav a), må søkeren kunne dokumentere en faktisk tilknytning til livssynet. Med tilknytning presiserer Kunnskapsdepartementet at det må foreligge en genuin forbindelse mellom livssynet som er lagt til grunn for godkjenningen og skolens identifikasjon til livssynet og dens virksomhet. Hvorvidt det foreligger en slik forbindelse må bygge på en konkret og helhetlig vurdering fra den myndighet som skal gi godkjenning etter privatskolelovens bestemmelser.

I høringsnotatet fra Kunnskapsdepartementet er det trukket fram flere momenter som skal inngå i den helhetlige vurderingen av privatskolens tilknytning til et livssyn. Disse er:

- Hvilken tilknytning har initiativtagerne, eiernes og skolens ledelseskrets til livssynet
- Har initiativtagerne, eierne og skolens ledelseskrets for kort tid siden vært tilknyttet et annet livssyn
- Framstår skolen utad med et tydelig livssyn for elever som skal søke om skoleplass
- Driver skoleeier andre private skoler godkjent på annet grunnlag
- Har søker tidligere prøvd å få godkjenning på et annet grunnlag
- Foreligger det en uttalelse fra en relevant livssynsorganisasjon eller -samfunn om behovet for skolen.

Med økningen i antall private skoler som har fått godkjenning på grunnlag av humanisme, mener Kunnskapsdepartementet det i sterkere grad må vurderes om det er behov for skolen som søker godkjenning på livssynsgrunnlag. Dette kan presiseres i hva som er relevant å vektlegge i den skjønnsmessige vurderingen som skal foretas av hver enkelt søknad.

I en vurdering av behovet for skolen, mener Kunnskapsdepartementet det må sees nærmere på det potensielle elevgrunnlaget for skolen. De som søker om godkjenning av private skoler, bør kunne dokumentere at det er behov for en skole som driver på grunnlag av det aktuelle livssynet. Med den store veksten i antallet private skoler som har fått godkjenning på grunnlag av humanisme og med det antallet av skoler som søker om godkjenning på dette grunnlaget, mener Kunnskapsdepartementet at det for livssynsskoler framover bør kunne legges avgjørende vekt på behovet for en ny skole.

Kunnskapsdepartementet mener på denne bakgrunnen at det er nødvendige at søkere for etablering av private skoler tydelig underbygger at det er et livssynsbegrunnet behov for skolen, og på hvilken måte det av livssynshensyn er behov for skolen som et alternativ til den offentlige skolen.

Helt til slutt peker Kunnskapsdepartementet også på spørsmålet om egnethet, og hvorvidt søker, eier eller ledelse er egnet til å drive skole basert på livssynet. Vurdering av egnethet mener Kunnskapsdepartementet vil bli ivaretatt av et mer generelt krav om tilknytning til det aktuelle livssynet, og inngår dessuten i den skjønnsmessige vurderingen som gjøres i behandlingen av den enkelte søknad. Av den grunn mener Kunnskapsdepartementet det

ikke er nødvendig å foreslå en lov- eller forskriftsfesting av et eget egnethetskrav for aktører som ønsker å drive livssynsskoler.

Oppsummert foreslår Kunnskapsdepartementet:

- å lovfeste et krav om at skoler som søker godkjenning med rett til statstilskudd på grunnlag av livssyn, må ha en «tilknytning» til livssynet det søkes om godkjenning på grunnlag av, og lovforslagets § 2-1 nytt tredje ledd er denne:

For å få godkjenning på grunnlag av livssyn etter andre ledd bokstav a, må skolen ha ein tilknytning til livssynet det søkast om godkjenning på grunnlag av

- å presisere i en proposisjon til Stortinget hva som skal og kan legges vekt på i den skjønnsmessige vurderingen av om godkjenning skal gis. Departementet vil presisere at man ved vurderingen av behovet for en livssynsskole skal se hen til det potensielle elevgrunnlaget og at søkere må kunne dokumentere et konkret behov for en skole som drives på grunnlag av det aktuelle livssynet.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Kunnskapsdepartementet legger til grunn at forslagene som er sendt ut på høring ikke vil ha vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser.

Fylkeskommunedirektørens vurderinger

Fylkeskommunedirektøren merker seg at det siden 2015 har vært en vekst i søknader om godkjenning og etablering av private skoler på grunnlag av livssyn. Innlandet fylkeskommune har våren 2025 fått en anmodning fra Utdanningsdirektoratet (Udir) om uttalelse til tre søknader om godkjenning og etablering av private videregående skoler. To av disse har søkt om godkjenning etter privatskoleloven § 2-1 andre ledd bokstav a, livssynsgrunnlag. Den ene skolen – Jotunheimen videregående skule – har søkt på et kristent livssynsgrunnlag, mens den andre – Solør private videregående skole – har søkt på et humanistisk livssynsgrunnlag.

Kunnskapsdepartementet stiller i høringsnotatet om forlaget til endring i privatskoleloven spørsmål om livssynsgrunnlaget i privatskoleloven har blitt brukt som en lett vei til godkjenning av private skoler, der livssyn i realiteten framstår som en underordnet motivasjon for privatskoleetableringen. Fylkeskommunedirektøren kan langt på vei være enig i dette, og ser at de to søknadene om etablering av private videregående skoler i Innlandet på livssynsgrunnlag må ses i sammenheng med fylkestingets vedtak om endringer i skole- og tilbudsstrukturen i oktober 2024.

Det er krevende å opprettholde en desentralisert videregående skolestruktur når elevtallet går ned, og når den demografiske utviklingen peker i negativ retning med lavere framtidige ungdomskull. I en slik situasjon blir det en stor utfordring dersom det i tillegg skal etableres flere private videregående skoler. Det utfordrer det fylkeskommunale videregående opplæringstilbudet på en slik måte at det kan resultere i ytterligere skolenedleggelser og reduksjon i elevenes opplæringstilbud.

Når det søkes om godkjenning og etablering av private videregående skoler på et livssynsgrunnlag, støtter fylkeskommunedirektøren Kunnskapsdepartementets forslag om at det må dokumenteres en tilknytning til livssynet utover det som kreves i dag. Livssynstilknytningen må være genuin og reell, og ikke et påskudd for privatskoleetablering. På denne bakgrunnen støtter fylkeskommunedirektøren forslaget om å lovfeste et krav om at skoler som søker godkjenning med rett til statstilskudd på grunnlag av livssyn, må ha en «tilknytning» til livssynet det søkes om godkjenning på grunnlag av, se forslaget til privatskoleloven § 2-1 tredje ledd

Det er også viktig at det i den skjønnsmessige vurderingen av den enkelte søknad må inngå en vurdering av i hvilken grad det er behov for den private videregående skolen. Det innebærer å se hen til det potensielle elevgrunnlaget og at søkere må kunne dokumentere et konkret behov for en skole som drives på grunnlag av det aktuelle livssynet.

Oppsummert tilrår fylkeskommunedirektøren at foreslått endring privatskoleloven § 2-1 tredje ledd støttes. Samtidig mener fylkeskommunedirektøren det er viktig - slik Kunnskapsdepartementet foreslår - med en presisering i en proposisjon til Stortinget hva som skal og kan legges vekt på i den skjønnsmessige vurderingen av om godkjenning skal gis, og hvor behovet for en livssynsskole skal se hen til det potensielle elevgrunnlaget og at søkere må kunne dokumentere et konkret behov for en skole som drives på grunnlag av det aktuelle livssynet.